

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Ambrosius Calepi||nus Bergomates: professor de||uotus
ordinis Eremitarum sancti Au||gustini: Dictionum
latinarum e greco || pariter diriuantiu[m]:
earu[n]de[m]q[ue] interpre||tationu[m] collector ...**

Calepino, Ambrogio

[Wien], 1512

VD16 VD16 C 227

E Ante N

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97871](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97871)

causto pingit: latine dicitur mustū: hoc genus picture
 pinus Nicia in vltim habuit. Hinc oritur vt vulgus
 aramentū librariū appellare ceperit incaustū.
 Encanthis: morbus oculoꝝ cū in ipsoꝝ angulo tuber
 culū est qđ palpebras parum diduci patitur.
 Enchiridion diminutiuum a manu dicitur quasi prom/
 ptuarium ꝛ quod ad manum semper haberi debeat
 ceu in ense capulus: epus libelli parui quod manu/
 alē latini dicunt: qđ ερχετο. id est in manu contineri
 possit quale est libellus Augustini qui grece enchiri/
 dion latine manuale dicitur. Sed et gladiolum seu
 militarem pugniculum significat et remi partem illā
 quam nauis manu comprehendunt enchiridion vo/
 cari. Jul. pol. tradit.
 Enclisis inclinatio ꝛ vnum de accidētibus verbi quod
 latini modum dicunt. Hinc enclitici inclinariuum.
 Unde enclitice cōiunctiones qđ: veni: quoniam incli/
 nant ad se accentum.
 Encyclopediam: alij poesim heroicam appellant. Alij
 muscen qđ musica omnes complectatur disciplinas.
 Quod ostēdit plo. lib. j. de legibꝝ dicitur musicā sine
 vniuersa disciplina tractari nō posse. Alij oēm artem
 atqꝫ sciētā in vñū qđ corpus bene cōpacitū: ꝛ mem
 bris pluribꝝ cōstās pñtē encyclopediam dicit volūt:
 qđ doctrinarū orbē: vt apud Plutar. vbi de musica
 scribens inqꝫ: Nō solū circa musicā verū ꝛ circa aliā
 encyclopediam: qđ mēs nra potētis intelligēdi circū/
 lariter circa scibile tanqꝫ circa centrū moueat.
 Encyclias. Aristoteles in ethicis cōmentationes intel
 ligis quas Bellius extrarias: hoc est exoticas. Har
 tianus Cyplicas cuiusmodi ꝛ problematū sūt libri
 ꝛ que populares a Licrone ac Themistio questio/
 nes appellātur qđ de rebus omnibus tanqꝫ in circulo
 passim quereretur. Encyclias quoqꝫ doctrinas veter
 res dicebat quasi orbicularis: qđ cōnere ꝛ cognōē
 tare sunt vti corpus vñū. Annuū etiā stipendiū ency/
 cliū dicit: qđ in sua terga voluatur annus. Alij exponūt
 encyclium pro pena.
 Encyista apud celsū medicamentū sūt liqda qđ illiniūt.
 Encryphia dicuntur Agima subcinericia. Ambrosius
 lib. de Cain. Tenuerunt ꝛ patres qui coere con/
 sperium: quod exulērāt de egypto subcinericia faci
 entes aqua que grece encryphia dicitur eo qđ absco/
 dantur in cinere.
 Encolpie vt ait Aristoteles: venti sunt qui e mari veni
 unt per sinus.
 Endelectia per d. vt Lic. libro. j. tul. significat conti/
 nuationē et perpetuē quēdā actum siue motionē qua/
 lis i anima cognoscit. Endelectisimos ꝛ inuata mo/
 dilitas. Endelectia vō per t. significat pfectio quēdā
 ꝛ cōsumatio: et Endelectes pfectus.
 Endiadis figura cum duo diuersa noia in vnam cōue
 nientia iungunt: vt apud Virg. Dolems ꝛ mōtes
 in sup altos. i. molem montū.
 Endromys: idis velis gallica hirsuta ꝛ villi longior
 nomen tñ grecum somita qđ potissimū arcēdo frigoꝝ
 cōueniebat. Iuue. Endromydas tyrias ꝛ femineum
 ceroma. Bar. Hanc tibi sequante pingue retericis
 autumnā. Que lace demonū barbara nomē hꝫ Sor/
 dida: hꝫ gelido nō aspernēda decēbi. Dona peregrī
 nā mīcimus endromyda. Hanc atibere post cursus
 certamina induere solebant. Dicta endromis qđ ερ/
 λου μο: hoc est in cursu eā habeant.
 Endymion: nomē ppiū eꝫ qui primꝫ lunę cursū inue
 nit. Apollonē li. iii. argonauticoꝝ ουκαρεω που
 ρη μεταλαίμιον αστρον αλυκωουλο ηκα
 λω πορι λα ο μι ρηλυμιωρ scribit aut rem
 mirandā theon lucillus ꝛ sophocleꝫ interpres Apol
 lonū his verbis ερδεται σνοι αισ μεγαλαισ
 λεγεται τορ ερδυμιωρα αφερεθηραι απο

Δηος εισ ουραρον εραθοσρ τα δε ηρασ ει/
 λωλω παραλογοισ θηραι τορ ερατα ρεφλι
 ησ και εκβληθεν τα καλεθειρ εισ αλου.
 Endeploro as. penult. produ. imploro: quod est cum
 questioe in clamo ꝛ cum sctu rogo quod est proprie
 vapulantia.
 Energia pe. cum accentu latine efficacita seu operatio.
 Hier. Habet nescio quid latētic energie viue vocis
 actus. Componit autē απο του ερ και εαυ αφο
 ραι και τοεργον λεγεται.
 Eneruo as. qđ sine neruis facio debilito. Lic. in Latō.
 Non plane enervauit senectus: non affixit. Lactan.
 l. ib. v. Hęc pñtia terre bona virtuti ꝛraria sunt: et
 vigorem mentis enervant.
 Engaddi: in tribu iude: vt scribit Hiero. vocatur vsqꝫ
 hodie vicus p̄grandis iudeorum: iuxta mare moꝝ/
 ruan: vnde opobalsamū venit quas vaneas engad/
 di Salomon in canticis nominat. Idē alibi Engad/
 dum ager est terre iude: non tantum vinctis qꝫ
 balsamis florens.
 Enhydri: coluber in aqua viuens.
 Enim causalis cōiunctio: vt Cole pudicitiam. Hęc em
 hominem vendicat a scelere. Qñs est copulatiua.
 Ergo. Progeniem sed em troiano a sanguine duci
 audierat. Qñs affirmatiua. Terē. Enim nō snam.
 Iuncta aut cum vō ponit pro ar. Lice. Hęc cū alijs
 et alia parte: em vero ferendū astu.
 Enipeus pe. pro. fluius thessalie iuxta que fuit preliū
 inter cesarem ꝛ pompeium. Luc. lib. vij. Sanguine
 romano qꝫ turbidus ibit enipeus.
 Entor: pe. pro. a quo enipus. Vide in dictione Nitō.
 Enna ciuitas Sicilie edito in loco et vndiqꝫ precipiti
 sita: et a syracusanis condita que vmbilicus Sicilie
 dicit cū in medio insule constituta sit. Hęc imminet
 circūstantibus capis vbertate et flōꝝ varietate con/
 spicius. In hac templum Cereris fuit vetustissimū
 vbi dea precipua veneratōe colebatur: ad quā pro/
 picandā. p. viros legatos misere romani. De hac
 vbe Soli. sic scribit. Lampus ennis in floribꝫ sem
 per ꝛ omni vernus die. Strabo. Intra insulam est
 enna modicis qđ possessa inquilinis sup collē iacēs
 in qua sacra cereri edes est. Hinc raptam a plūtōne
 proserpinā in cereris filia dicit antiquitas. Hęc vul
 gus hodie Annam appellat: vbi qui regis locum te/
 net ob loci cōmoditatem totius insula solet conuen
 tum habere. Strepbanus bigantius ερραπολισ
 σκελαισ κτισ μα σιρακουστων μεσα ο ερ
 ηησ ιρακιδισωρ ο πολισησ ερραιισ και ερραι
 α παρασιται.
 Ennius poeta antiquissimus apud romanos. Q. Va
 lerio: et. C. Manilio consulibus natus fertur. Die
 Tarētinus si Eufebio credimus fuit. Et mela pom/
 ponius scribit Rudias apulie oppidum ennio ciue
 esse nobiles. Cui stipulat Virius cū ait Dixerunt
 calabu rudie genuere verust: pñt morbo articulari.
 Enam significat etiā ne.
 En nunqui equando.
 Ennea: latine nouem. Unde enneaphonos penul. p.
 habens nouem voces.
 Enode: pro. planum sine nodo. Virg. Enodes
 truna. Per translationē. Amb. lib. j. offi. Statimqꝫ
 ipse questioē enodē reddidit subūctis qđ extinguat
 lucerna impioꝝ Enodē dicit planā et manifestā que
 nullū haberet nodū. i. difficultatem.
 Enodo as. qđ sine nodo facio: vide in dictione Modus.
 Enozme dicit magnū sine mensura nimis eo qđ nomē
 et mensuram excedat.
 Ennosigeus dicit est neotunus: qđ terrā quatit. Nam
 enno quarto. Sea terra.
 Ensis gladius mucro: spatia idē significant. Ab enste

At diminutiū Enticulus. Enteron: latine intestinum. Hinc quidam exenterere. p. enicerare deduci putant.

Enterocela dicitur cum intestina dilabunt in scrotum Epiplocele cum omentū: hygrocela: cū in alterum e testibus humor confluit. Omnesq; has species nostri vocāt hernias inquit Cellius. Ramices vero qui sequuntur Porocela cū ex abscessu aliquo circa scrotum materia subduruit. Sarcocela cū in ipso scroto con creuit caro. Cirrocela cū vengintu erunt tunicis testū integris: vel in ipso scroto: vel cū bubonocela dicitur in inguine. Est tamē ubi Plin. Enterocela dixerit ramice: vt in medicinis cupressi.

Entheus penul. cor. latine interpositio. Entheus a. um. diuinū quasi deo plenum et furore as flatū. Unde Enthei pythoniici qui apollinis spiritu repleti prebeant oracula.

Enthymema penul. pro. et Enthymematū εὐθύμημα αἴτιον τοῦ θυμοῦ παραγέσθαι καὶ ἐν τοῖς ἔργοις καὶ ἐν τῷ λόγῳ. ideo dicitur illud cū alij cōmē tā: alij cōmentationē: alij ratio cinationē imperfectā interpretant: dicitur ab εὐθύμομα q̄ mētis actio omnis atq; sententiā enthymema nominet sicut docet Cic. in top. Nonisq; p argumēto ex vno assumpto pcludente. Hinc imperfectus syllogismus dicit: vt homo est substantia: ergo aial est substantia. Mā vt inquit Aristo. fit ex vocibus et signis. i. ex probabi lib^o et necessariis ppositiōib^o. Juue. Aut curtū sermone forato Torquea enthymema.

Enucleo as. aperio et nucleū extraho. Nucleus vero a nuce deducit quod tenerū in nuce includitur. Per translationem enucleare significat declarare et expla nare. Enucleate aduerbiū purgate exquise ac sine asperitate. ab eo: q̄ nucibus separatis a testis nucle orū vsus vtilis sit. Cic. lib. iiii. tuf. Habes ea que de perturbationib^o enucleate disputant.

Enyo furore belli. Ab ar. iu. primo. Nec te decipiat ra tidus naualis enyo.

E Ante O

Eois. iiii. vel ij. itum cū omibus cōpositis: significat iter capio: a greco εως quod est omitto: quia eūdo locum omitimus in quo eramus. Virg. Et tristis arator. Interdū ire significat venire. Teren. in adel. Queso vt vna meū ad matrem virginis eas. Inter dū recedere. Aug. li. ij. cō. Mei mihi et audeo dicere tacuisse te deus me cū irem abs te longius. Ire autē in sententiā pedib^o est alterius sententię non dō: sed corpore accedere. Liii. Qui hoc sentitis in dextera parte pedib^o trāste. Que maior pars erit eo stabit consilio: deinde frequētes omnes in dextera pedibus transferit. Hęc ratio inuēta est: q̄ nonnā q̄ longum est audire singulos dū plurimi sunt: vel duo capita: sententiā sunt: vt res expeditiores fiant. Aliqñ ne pedibus quidem p̄ multitudinē ad sententiā ire pos sumus. Ideoq; manu sententiā significam^o. Quod Quintil. intelligit ubi ait. Manib^o pedibusq; inuis ta sententiā necessitat. Qui verbi futurū indicatiui modi tam in am. q̄ in bo: cum suis cōpositis facit/ cet Diome. tñ in bo dicat. Aug. Prodiēt tanq̄ ex a dipe iniquitas corū. Sciendū quoq; est q̄ eo cū sit neutriū in cōpositione tñ plerūq; mutat terminatio nē: vt Adeo adeo. Obeo obeo. Interio interior. Subeo subeo. Juue. Quod si subeuntur prospera castra. Claudi^o. Pugna acriter commissa: ac multis vtrinq; interitis. Virg. lib. ij. Docte obita qualis fama est volitare figuras. Cōponit eo cū ab. Abeo: ad Adeo: am. Ambio: in quo b. interponit euphōie causa. Ante anteo. Con coeo in quo abijcit n. Con tra contrao. Circa circūo. Ex ar. eo. In inco. Inter

interco. Intro introco. Ob obeo. Per pereco. Pro prodeco: in quo d. interponit sonoritatis gratia. Pre prego. Dexter prerereo. Re redeo. Se sedeo quasi seorsum eo. Sub subeo. Super superbio: ubi interponit b. et e. mutatur in i. Trans transeo. Genum veneo. A supino itum ita fit itus us. et Itio. Cice. Quid noster itus et reditus. Idē. Mā plura de obui umitione simile locuti fuimus.

Pro pro tanto sicut et quo pro quāto ponitur: vt eo ma gis: quo magis. Salusti. Statim res gestas populū romani carprim vt quęq; memoria digna videbunt p̄scribere eo magis q̄ mihi a spe metu partib^o reip. animus liber erat. Quandoq; ponitur pro ideo vel propterea. Teren. in eu. Eo ne es seror? Et in eadem Eo ad eā non admittam. Aliqñ significat hoc vel vsq; illuc. Liii. li. ij. Ipsa veltigia quereēt dominū eo deducit crāt. Aliqñ id vel vsq; ad id: vt apud eundē: que ab epiguis p̄ecta in iuuē eo creuit: vt tā magnitudine laborē sua. Sic dicitur eo magnitudi ns qd ē ad eā magnitudinē. Eo sapientię deuenit. i. ad Eousq; in tantū. Cal. mar. lib. i. Marā (eā sapientiā. vitē eousq; creuisse donec etas cūctas dinationis sue partē inuēiret.

Eous p̄ma syllaba produ. ouēs dicit ab hōo qd ē mane et auroz. Et eous prima cor. a lumine appellamus ē vnus ex equis solis: q̄ lucifer ac ouēralis: q̄ mane assurgēs orbē illuminet: eor em grece lur dicitur: p quo nos dicim^o eor. Virg. li. ij. geo. Aut cum sole nouo terras irrozet eous. Et Quirō. li. iiii. me. Hodo sur gis eor rēpōitibus celo modo serius incidis vndis.

E Ante O

Epaminudas thebanus vir fuit: donestō genere na rus: patre polymno citbarigare: et cantare ad choi/ darū sonū doctus est a Dionysio. Carmina cantare tibūs ab olympiadoro. Saltare a Caliphone i p̄bita p̄ceptorem habuit Lysiam pythagorē. Hic fuit modestus: puidens: grauis: peritus belli: fortis ma nu: animo maximo: adeo veritatē diligens: vt ne io/ co quidem mentiretur. Vide Plurachum. Hic cō apud Leutra. Lacedemonios plaga pestifera adeo affecisset: vt ex eo tempore la cedisimiorum opes corruerint principatum grece amissum vltra repara re nequiverint dicere solebat: odum se nō tamē sine liberis mori: et ex se natam relinquere pugnam leu/ ctrica: hic post facinora edita extremo tēpore apud Mantinea cū acie instructa et ducis optimi: et militē fortissimi officio fungit sparto agrestis telo percussus ictu mortifero: relatusq; in castra semianimis requi/ suit a circūstantibus saluue ne esset dyppeus. Et sal/ uum esse stences sui respondissent allatū veluti sociū laborū glorięq; osculatus est. Iterum quesuit esse ne ne fuit hostes? Lumq; id quōq; vt cupiebat audiuit/ ser: euelli tum deniq; spicula iussit. Ita multo sangui ne. p̄sulo in leticia et in victoria mori^o est. Cui^o mor te thebanoz vires bebetate sunt: vt nō tā illū amissū se q̄ cū illo interisse oēs viderent. Mā an Epaminū/ dā thebani alieno iperio paruerūt: post interitū eius dē in seruitutē postinā reuoluti sunt vt manifestū sit gloriā thebanā cū illo natā: et cū illo extinctā fuisse.

Epacta ab επαγω qd ē addo ex eti et αγω cōpositā Epagon ontis. artemo a nostris vocatur. Procleceas id genus est que in machinis tercia dicitur: quod et Ergeta dicitur a Ciceronio. Idq; vernacula simpli/ citas appellat Arganum.

Epanalepsis replicatio vel repetitio ab eti et ἀπέ. q̄ duo simul rez: iterū denotāt: atq; in q̄ acceptio. Figura que fit quādo vna dictio in principio versus sumpta iterum in fine veritas ponitur. Juue. Creteas qm q; hūmī q̄tum ipsa pecunia creteas.